EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

20. jaanuar 2011 *

Kohtuasjas C-90/09 P,

mille ese on Euroopa Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 27. veebruaril 2009 esitatud apellatsioonkaebus,

**General Química SA**, asukoht Alava (Hispaania),

**Repsol Química SA,** asukoht Madrid (Hispaania),

**Repsol YPF SA,** asukoht Madrid (Hispaania),

esindajad: *abogado* J. M. Jiménez-Laiglesia Oñate ja *abogado* J. Jiménez-Laiglesia Oñate,

apellatsioonkaebuse esitajad,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

teine menetlusosaline:

**Euroopa Komisjon**, esindajad: F. Castillo de la Torre ja E. Gippini Fournier, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees A. Tizzano (ettekandja), kohtunikud J.-J. Kasel, M. Ilešič, E. Levits ja M. Safjan,

kohtujurist: J. Mazák,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. aprilli 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 14. septembri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**otsuse**

1 General Química SA (edaspidi „GQ”), Repsol Química SA (edaspidi „RQ”) ja Repsol YPF SA (edaspidi „RYPF”) paluvad oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 18. detsembri 2008. aasta otsuse kohtuasjas T-85/06: General Química jt *vs*. komisjon (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus”), millega nimetatud kohus jättis rahuldamata nende hagi komisjoni 21. detsembri 2005. aasta otsuse 2006/902/EÜ [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta äriühingute Flexsys NV, Bayer AG, Crompton Manufacturing Company Inc. (endine Uniroyal Chemical Company Inc.), Crompton Europe Ltd, Chemtura Corporation (endine Crompton Corporation), General Química SA, Repsol Química SA ja Repsol YPF SA suhtes (juhtum COMP/F/C.38.443 – Kummikemikaalid) (ELT 2006, L 353, lk 50; edaspidi „vaidlusalune otsus”) tühistamiseks, millega nimetatud äriühingutele määrati solidaarselt trahv reas kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses osalemise eest.

**Vaidluse aluseks olevad asjaolud**

2 GQ on Hispaania õiguse alusel asutatud ettevõtja, kes toodab teatavaid kummikemikaale. GQ on 100% ulatuses RQ-le kuuluv tütarettevõtja, kes on omakorda 100% ulatuses RYPF-ile kuuluv tütarettevõtja.

3 Euroopa Ühenduste Komisjon edastas 12. aprillil 2005 apellantidele vastuväiteteatise seoses EÜ artikli 81 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 53 kohaldamise menetlusega (EÜT 1994, L 1, lk 3; edaspidi „EMP leping").

4 Vaidlusaluses otsuses leidis komisjon, et RQ ja RYPF, keda nimetatakse koos „Repsoliks", on GQ rikkumise eest solidaarselt vastutavad.

5 Sellega seoses leidis komisjon nimetatud otsuses, et emaettevõtjat võib *a priori* pidada vastutavaks 100% ulatuses talle kuuluvate tütarettevõtjate õigusvastase tegevuse eest, kuid emaettevõtjal on võimalik ümber lükata eeldus, et tal on oma tütarettevõtjate suhtes tegelik otsustav mõju.

6 Komisjon täpsustas, et seda eeldust ei saa ümber lükata väitega, et emaettevõtja ei ole kartellis otseselt osalenud või ei olnud kartelli olemasolust teadlik või ei ole oma tütarettevõtjaid õigusvastasele tegevusele õhutanud. Samuti leidis komisjon, et väide, mille kohaselt RQ ja RYPF ei vastutanud GQ igapäevase tegevuse ega selle juhtimise eest, ei ole nimetatud eelduse ümberlükkamiseks piisav.

7 Lisaks märkis komisjon, et kuigi käesolevas asjas oli GQ ühine juhataja GQ tegevuse juhtimise volitused edasi volitanud, tegutses ta GQ ja RQ vahelise kontaktisikuna, kelle kaudu edastati emaettevõtjale teavet müügi, tootmise ja finantstulemuste kohta. Peale selle olid GQ finantstulemused konsolideeritud „Repsoli" omadega, mistõttu GQ kahjum ja kasum kajastus kontserni kasumis ja kahjumis.

8 Neil asjaoludel tuvastas komisjon vaidlusaluse otsuse artikli 1 punktides f–h, et apellandid osalesid ajavahemikul 31. oktoobrist 1999 kuni 30. juunini 2000 reas EÜ artiklit 81 ja 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklit 53 rikkuvates kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevuses, mis seisnesid hindade kindlaksmääramises ja teatavaid kummikemikaale käsitleva konfidentsiaalse teabe vahetuses Euroopa Majanduspiirkonnas.

9 Seetõttu määras komisjon nimetatud otsuse artikli 2 punktis d GQ-le solidaarselt RQ-ga ja RYPF-iga trahvi summas 3,38 miljonit eurot.

**Menetlus Esimese Astme Kohtus ja vaidlustatud kohtuotsus**

10 Hagejad esitasid EÜ artikli 230 alusel hagiavalduse, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 8. märtsil 2006 ja milles nad palusid vaidlusalune otsus osaliselt tühistada.

11 Nimetatud hagi põhjendamiseks esitasid nad kolm väidet. Esimene väide puudutas ilmset hindamisviga ja põhjenduste puudumist hagejate solidaarvastutuse osas. Teine ja kolmas väide, mida allpool ei käsitleta, kuna need ei puuduta apellatsioonkaebust, puudutasid vastavalt mitut õigusnormi rikkumist, mille komisjon tegi trahvisumma arvutamisel, ning hindamisviga, põhjenduste puudumist ja võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist koostööteatise kohaldamisel.

12 Seoses esimese väitega meenutas Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 58 kõigepealt Euroopa Kohtu praktikat, mis tuleneb 25. oktoobri 1983. aasta otsusest 107/82: AEG Telefunken *vs.* komisjon, (EKL 1983, lk 3151, punkt 49) ja 16. novembri 2000. aasta otsusest kohtuasjas C-286/98 P: Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-9925, punkt 26), mille kohaselt ei ole asjaolu, et tütarettevõtjal on eraldiseisev õigusvõime, piisav selle võimaluse välistamiseks, et tema rikkumine pannakse süüks emaettevõtjale, eriti kui tütarettevõtja ei otsusta oma tegutsemise üle turul sõltumatult, vaid täidab peamiselt talle emaettevõtja poolt antud juhiseid.

13 Edasi märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 59, et kohtupraktika kohaselt, mis on samuti välja kujunenud, eksisteerib konkreetsel juhul, kui emaettevõtja omab rikkumise toime pannud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalust, ümberlükatav eeldus, et emaettevõtja avaldab oma tütarettevõtja tegevusele tegelikku otsustavat mõju (viidates 27. septembri 2006. aasta otsusele kohtuasjas T-314/01: Avebe *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3085, punkt 136 ja seal viidatud kohtupraktika), mistõttu need kaks äriühingut moodustavad ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses (viidates 15. juuni 2005. aasta otsusele liidetud kohtuasjades T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03: Tokai Carbon jt *vs.* komisjon, nn Tokai II kohtuotsus, punkt 59). Seega peab tütarettevõtja iseseisvust kinnitavaid tõendeid esitades selle eelduse ümber lükkama emaettevõtja, kes vaidlustab ühenduste kohtus komisjoni otsuse, millega talle tema tütarettevõtja tegevuse eest trahv määrati, kusjuures Esimese Astme Kohus viitab sellega seoses eespool viidatud kohtuotsusele Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon (punkt 29).

14 Veel täpsustas Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 60, et kuigi Euroopa Kohus tugines kohtuotsuses Stora Kopparbergs Bergslags *vs*. komisjon peale asjaolu, et emaettevõtjal oli tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalus, ka muudele asjaoludele, tõstis Euroopa Kohus need asjaolud esile siiski üksnes eesmärgiga esitada kõik tõendid, millele Esimese Astme Kohus oli selle kohtuasja raames vaidlustatud otsuses oma põhjendused rajanud, ja mitte selleks, et seada nimetatud eelduse tingimuseks täiendavate tõendite olemasolu.

15 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 62 järeldas Esimese Astme Kohus seetõttu, et piisab, kui komisjon tõendab, et emaettevõtjale kuulub kogu tütarettevõtja aktsia- või osakapital, et eeldada emaettevõtja otsustavat mõju tütarettevõtja tegevusele turul. Seega võib komisjon leida, et emaettevõtja vastutab solidaarselt trahvi maksmise eest, mis määrati tema tütarettevõtjale õigusvastaste kokkulepete tõttu, milles viimane osales, isegi juhul, kui on tuvastatud, et emaettevõtja ei osalenud otseselt nendes kokkulepetes, välja arvatud juhul, kui emaettevõtja tõendab, et tema tütarettevõtja tegutseb turul iseseisvalt.

16 Esimese Astme Kohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 63 seetõttu, et käesolevas asjas „ei ole komisjon […] eiranud Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu praktikat, kui ta viitab GQ konkurentsivastase tegevuse neile ettevõtjatele süüks panemiseks […] pelgalt asjaolule, et 100% GQ kapitalist kuulus selle emaettevõtjatele".

17 Seejärel märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 65, et RYPF ja RQ ei esitanud talle hindamiseks ühtegi tõendit organisatsiooniliste, majanduslike ja õiguslike sidemete kohta nende ja GQ vahel, mis tõendaks selle tütarettevõtja ärilist ja tegevuslikku iseseisvust.

18 Esimese Astme Kohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 vastupidi, et ühe majandusüksuse olemasolu kasuks räägivad asjaolud, mille komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 262 esile tõi, st see, et ühine juhataja tegutseb endiselt

GQ ja RQ kontaktisikuna, et RYPF konsolideerib GQ ja RQ aastaaruandeid kontserni tasandil ning et RQ ja RYPF vastasid vastuväiteteatisele ühiselt.

19 Lisaks leidis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 68 ja 69, et see, et RQ andis 22. oktoobril 2002 pärast kontrolli, mis toimus GQ tegevuskohas 27. septembril 2002, GQ-le korralduse lõpetada igasugune tegevus, mis võib kätkeda konkurentsieeskirjade rikkumist, on ise piisav, et tõendada otsustavat mõju, mida RYPF ja RQ avaldasid GQ poliitikale ja seda mitte ainult turul, vaid ka GQ õigusvastase tegevuse osas, mis on vaidlusaluse otsuse ese.

20 Täiendavalt uuris Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 71–76, kas komisjon tegi vaidlusaluses otsuses hindamisvea seoses hagejate esitatud tõenditega või kas komisjon oli neid tõendeid ekslikult tähelepanuta jätnud, järgmiselt:

„71 Selles osas tuleb märkida, et asjaolust, et tütarettevõtja tegevus erineb koguni täiel määral kontserni omast, või isegi asjaolust, et emaettevõtja on püüdnud, olgugi edutult, oma tütarettevõtjat edasi müüa, ei piisa selleks, et ümber lükata eeldus, et RQ ja RYPF on vastutavad. Isegi kui kontsernidel ja valdusühingutel on sageli oma tütarettevõtjatest erinevad tegevusvaldkonnad ja nad mõnikord oma tütarettevõtjaid müüvad, on juba asutud seisukohale, et nad moodustavad ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses (vt selle kohta 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-330/01: Akzo Nobel *vs*. Komisjon, EKL 2006, lk II-3389, punktid 78 ja 82).

72 Lisaks esitas komisjon hagejate dokumenditaotlusele vastates Esimese Astme Kohtule dokumendi, mis sisaldas RQ juhatuse koosolekute protokolle aastatest 1998–2000 ja GQ finantstulemusi ning otsust GQ-le Silquímica SA-s kuuluva osaluse ning GQ kinnisvara müügi kohta. See dokument tõendab kõigis olulistes osades komisjoni järeldusi [vaidlusaluses] otsuses. Kui RQ juhatusel on oluline osa GQ strateegias mitmes olulises aspektis, nagu näiteks kinnisvara või osaluse

müük, ja ta jätab endale selles osas lõpliku otsustamise õiguse, tuleneb sellest, et ta avaldab GQ tegevusele otsustavat mõju.

73 Argumendi puhul, et hagejatest ettevõtjate organite koosseisud ei kattunud, tuleb märkida, et 5. aprilli 2004. aasta kirjast, mille GQ saatis komisjonile ja mille hagejad esitasid kohtueelses menetluses, nähtub, et hr [nimi salastatud] oli aastatel 1996–2000 GQ juhatuse esimees ning ühtlasi RQ juhatuse liige aastatel 1998–1999. Peale selle tuleb märkida, et kui hagejatele esitati istungil selle kohta küsimus, tunnistasid nad vähemalt kaudselt, et selline kattuvus oli esinenud.

74 Samamoodi ei saa eespool osutatud kohtupraktikat arvestades nõustuda argumendiga, mille kohaselt komisjon ei analüüsinud [vaidlusaluses] otsuses faktilisi asjaolusid, mis tõendasid, et otsuseid GQ äristrateegia kohta tegid ja rakendasid ainult GQ tegevjuhid, ilma et nad oleks RQ-le neist ette teatanud või sellelt heakskiitu taotlenud. Sama tuleb öelda väidete kohta, et teave, mida GQ andis RQ-le, ei käsitlenud tütarettevõtja äristrateegiat, vaid finantstulemusi.

75 GQ ja Repsol Italia vaheliste sidemete kohta tuleb märkida, et komisjon lükkab [vaidlusaluses] otsuses õigesti ümber hagejate argumendi väidetava huvide konflikti kohta GQ ja selle emaettevõtjate vahel, märkides, et RYPF konsolideerib aastaaruandeid kogu kontsernis, mis koosneb mitmest tütarettevõtjast, nende hulgas GQ ja Repsol Italia. Lisaks järeldab komisjon õigesti ka seda, et need seosed toetavad veelgi eeldust, et tegemist on ühe ettevõtjaga.

76 Nendel asjaoludel tuleb järeldada, nagu tegi ka komisjon [vaidlusaluse] otsuse [põhjenduste punktis] 264, et hagejad ei ole ümber lükanud eeldust emaettevõtja-te vastutuse kohta."

21 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 77 täpsustas Esimese Astme Kohus, et vaidlusaluse otsuse kahtluse alla seadmiseks ei piisa mitte ühestki hagejate poolt teise võimalusena esitatud argumendist.

22 Eelkõige leidis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 78–83, et nagu võib järeldada kõnealuse valdkonna asjakohasest kohtupraktikast, ei kehti vastutuse eeldamine kapitali omamise põhjal mitte ainult juhul, kui emaettevõtja ja tütarettevõtja on omavahel otseselt seotud, vaid ka juhul, nagu käesolevaski kohtuasjas, kui need seosed on kaudsed, läbi vahepealse tütarettevõtja.

23 Kõiki neid kaalutlusi arvestades lükkas Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 84 tagasi tühistamishagi põhjendamiseks esitatud esimese väite.

24 Kuna Esimese Astme Kohus pidas põhjendamatuks ka teisi väiteid, jättis ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 157 hagi tervikuna rahuldamata.

**Poolte nõuded**

25 Apellatsioonkaebuses paluvad apellandid Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles lükatakse tagasi väide ilmselge hindamisvea ja põhjenduse puudumise kohta seoses apellantide solidaarvastutusega;

– tühistada vaidlusaluse otsuse artikli 1 punktid g ja h ning artikli 2 punkt d osas, milles RQ-d ja RYPF-i peetakse ühiselt ja solidaarselt vastutavaks GQ poolt EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest, ning teise võimalusena osas, milles see otsus puudutab RYPF-i, ja

– kummalgi juhul määrata trahvi asjakohane vähendamine.

26 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja

– mõista kohtukulud välja apellantidelt.

**Apellatsioonkaebus**

27 Apellandid esitavad apellatsioonkaebuse põhjendamiseks kaks väidet, mis tuginevad õigusnormi rikkumisele seoses vastutuse omistamisega vastavalt RQ-le ja RYPF-ile EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest, mille pani toime GQ.

*Esimene väide, mis tuleneb õigusnormi rikkumistest seoses vastutuse omistamisega RQ-le EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest, mille pani toime GQ*

28 Apellantide esimene väide jaguneb sisuliselt kolmeks osaks.

Esimene osa, mille kohaselt Esimese Astme Kohus kohaldas vääralt eeldust, et emaettevõtja avaldab otsustavat mõju sellise tütarettevõtja tegevusele, kelle üle ta omab 100-protsendilist kontrolli

– Poolte argumendid

29 Apellantide arvates rikkus Esimese Astme Kohus õigusnorme, kuna ta leidis vääralt, et komisjon võis selleks, et omistada emaettevõtjale vastutus talle 100% ulatuses

kuuluva tütarettevõtja poolt toime pandud rikkumise eest, tugineda kriteeriumile, millel puudub igasugune seos selle tütarettevõtja poolt toime pandud rikkumisega.

30 10. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-97/08 P: Akzo Nobel jt (EKL 2009, lk I-8237) kinnitab tõepoolest sellekohase eelduse kohaldamise lubatavust. Komisjon peab siiski esitama ka täiendavaid tõendeid, et panna niisugusele emaettevõtjale süüks tema tütarettevõtja tegevus.

31 Järelikult, nagu nähtub Üldkohtu 15. septembri 2005. aasta otsusest kohtuasjas T-325/01: Daimler Chrysler *vs*. komisjon (EKL 2005, lk II-3319, punkt 218) ja 26. aprilli 2007. aasta otsusest liidetud kohtuasjades T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 ja T-136/02: Bolloré *vs*. komisjon (EKL 2007, lk II-947, punkt 132) ning teatud määral ka eespool viidatud Euroopa Kohtu otsusest Stora Kopparbergs Bergslags *vs*. komisjon, peab komisjon igal üksikjuhul kontrollima, kas see emaettevõtja kasutas tegelikult tütarettevõtja suhtes oma juhtimisõigust ja kas viimane täitis peamiselt emaettevõtjalt saadud juhiseid.

32 Komisjoni arvates on see väide vastuolus väljakujunenud kohtupraktikaga. Nimelt kinnitas Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsustes AEG-Telefunken *vs*. komisjon, Stora Kopparbergs Bergslags *vs*. komisjon ja Akzo Nobel jt *vs*. komisjon niisuguse eelduse olemasolu, mille kohaselt järgib 100% ulatuses emaettevõtja kontrolli all olev tütarettevõtja samade juhtivate organite poliitikat, kes kujundavad ka emaettevõtja poliitikat. See võimaldab omistada emaettevõtjale vastutuse tema tütarettevõtja toime pandud rikkumise eest isegi siis, kui puuduvad tõendid emaettevõtja osalemise kohta toimepandud rikkumises.

33 Vastupidi apellantide poolt väidetule ei eelda niisuguse eelduse kasutamine tõendamiskoormise ümberpööramist, vaid kehtestab üksnes nõutava tõendamistaseme selleks, et emaettevõtjale võidaks omistada vastutus kooskõlastatud tegevuse eest, milles tema tütarettevõtja osaleb.

– Euroopa Kohtu hinnang

34 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tähendab ettevõtja mõiste mis tahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist (vt eelkõige 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P – C-208/02 P ja C-213/02 P: Dansk Rørindustri jt *vs.* komisjon, EKL 2005, lk I-5425, punkt 112; 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-222/04: Cassa di Risparmio di Firenze jt, EKL 2006, lk I-289, punkt 107, ja 11. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-205/03 P: FENIN *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-6295, punkt 25).

35 Euroopa Kohus täpsustas ka, et ettevõtja mõistet tuleb selles kontekstis mõista kui majandusüksust, ja seda isegi siis, kui õiguslikult koosneb see majandusüksus mitmest füüsilisest või juriidilisest isikust (14. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-217/05: Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, EKL 2006, lk I-11987, punkt 40; eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 55, ja 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-407/08 P: Knauf Gips *vs.* komisjon, EKL 2010, lk I-6375, punkt 64).

36 Juhul kui selline üksus rikub konkurentsieeskirju, tuleb tal isikliku vastutuse põhimõtte alusel ka selle rikkumise eest vastutada (eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Mis puudutab küsimust, millises olukorras võib siiski karistada juriidilist isikut, kes ei ole rikkumist toime pannud, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et tütarettevõtja rikkumise võib emaettevõtjale süüks arvata eelkõige siis, kui tütarettevõtja – olgugi et tal on eraldiseisev õigusvõime – ei otsusta oma tegutsemise üle turul sõltumatult, vaid täidab peamiselt emaettevõtja poolt talle antud juhiseid, arvestades eelkõige majanduslikke, organisatsioonilisi ja õiguslikke sidemeid, mis neid kahte

üksust ühendavad (eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Nimelt kuuluvad sellises olukorras emaettevõtja ja tema tütarettevõtja samasse majandusüksusesse ja moodustavad seega ühe ettevõtja EÜ artikli 81 tähenduses ning komisjon võib adresseerida trahve määrava otsuse emaettevõtjale, ilma et oleks vaja tuvastada emaettevõtja isiklikku seotust rikkumisega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 59).

39 Sellega seoses, juhul kui emaettevõtja omab liidu konkurentsieeskirju rikkunud tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalust, võib esiteks see emaettevõtja selle tütarettevõtja käitumisele otsustavat mõju avaldada ja teiseks esineb ümberlükatav eeldus, et emaettevõtja avaldab tegelikult niisugust otsustavat mõju (vt kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Neil asjaoludel piisab, kui komisjon tõendab, et emaettevõtja omab tütarettevõtja kogu aktsia- või osakapitali, et järeldada, et emaettevõtja avaldab otsustavat mõju tütarettevõtja äristrateegiale. Komisjon saab seejärel pidada emaettevõtjat tütarettevõtjale määratud trahvi maksmise eest solidaarselt vastutavaks, v.a kui see emaettevõtja – kelle kohustus on see eeldus ümber lükata – esitab piisavalt tõendeid, et tema tütarettevõtja tegutseb turul sõltumatult (vt eespool viidatud kohtuotsus Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon, punkt 29, ja eespool viidatud kohtuptsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 61).

41 Vastupidi apellantide poolt väidetule märkis Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 60 seega õiguspäraselt, et kuigi on tõsi, et Euroopa Kohus tugines Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon kohtuotsuse punktides 28 ja 29 peale 100% osaluse tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis muudele asjaoludele, nagu see, et

emaettevõtja mõju tütarettevõtja äristrateegiale ei vaidlustatud ja äriühinguid esindati haldusmenetluses ühiselt, tõstis Euroopa Kohus need asjaolud esile siiski üksnes eesmärgiga esitada kõik tõendid, millele Esimese Astme Kohus oli oma põhjendused rajanud, mitte aga selleks, et seada eespool nimetatud eelduse kohaldamine sõltuvusse selliste täiendavate tõendite esitamisest, mis puudutavad emaettevõtja mõju tegelikku avaldamist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 62).

42 Kõikidest nendest kaalutlustest tuleneb, et Esimese Astme Kohus ei rikkunud õigusnormi, kui leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 59–63, et juhul, kui emaettevõtja omab oma tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis 100% osalust, esineb ümberlükatav eeldus, et emaettevõtja avaldab oma tütarettevõtja tegevusele otsustavat mõju.

43 Seega tuleb esimese väite esimene osa põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Esimese väite teine osa, et emaettevõtja otsustava mõju olemasolu hindamisel sellise tütarettevõtja tegevusele, mille üle emaettevõtja omab 100-protsendilist kontrolli, on tehtud vigu

– Poolte argumendid

44 Apellandid väidavad esiteks, et isegi kui komisjon võis eeldada, et emaettevõtja avaldab otsustavat mõju talle 100% ulatuses kuuluva tütarettevõtja tegevusele, rikkus Esimese Astme Kohus siiski õigusnorme seoses tõendeid käsitlevate eeskirjadega, kui ta

piiras liigselt selle eelduse ümberlükkamise võimalusi, kehtestades seega automaatse vastutuse korra, mis on vastuolus isikliku vastutuse põhimõttega.

45 Teiseks, mis puudutab selle eelduse ümberlükkamiseks esitatud tõendite hindamist, siis väidavad apellandid, et asjaolud, mida Esimese Astme Kohus analüüsis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66, ei võimalda järeldada ühe majandusüksuse olemasolu.

46 Kolmandaks väidavad nad, et vaidlustatud kohtuotsuse punktides 68 ja 69 moonutas Esimese Astme Kohus teadet, milles RQ andis pärast komisjoni läbiviidud kontrolli kõikidele kontserni äriühingutele, sh GQ-le korralduse lõpetada igasugune tegevus, mis võib endast kujutada rikkumist, kuna see teade ei tõendanud, et RQ-le oli teada GQ-le etteheidetav tegevus.

47 Neljandaks on vaidlustatud kohtuotsuse samades punktides tehtud ka õigusliku kvalifikatsiooni ja põhjendamise viga, kuna sellest teatest ei piisa, et tõendada majandusüksuse olemasolu RQ ja GQ vahel.

48 Komisjon väidab omalt poolt, et mis puudutab tütarettevõtjale otsustava mõju avaldamise eelduse ümberlükkamist emaettevõtja poolt, siis eespool viidatud kohtuotsuses Akzo Nobel jt *vs*. komisjon anti teatud arv asjaolusid, mis kinnitavad Esimese Astme Kohtu arutluskäigu õigsust. Nimelt leidis Euroopa Kohus kõnealuses kohtuotsuses, et selle hindamiseks, kas tütarettevõtja määrab oma tegevuse turul kindlaks sõltumatult, tuleb uurida kõiki asjakohaseid asjaolusid, mis puudutavad majanduslikke, organisatsioonilisi ja õiguslikke sidemeid, mis tütarettevõtjaid emaettevõtjaga ühendavad.

49 Kuid komisjoni väitel ei ole apellandid tõendanud, et Esimese Astme Kohus tegi nende asjaolude hindamisel vigu.

– Euroopa Kohtu hinnang

50 Mis puudutab esimest etteheidet, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnorme, kui ta piiras emaettevõtja võimalusi lükata ümber eeldus, mille kohaselt avaldab emaettevõtja otsustavat mõju tütarettevõtja tegevusele, kelle aktsia- või osakapitalis kuulub talle 100% osalus, siis tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 65 leidis see kohus õigesti, et emaettevõtja kohustus on esitada talle mis tahes tõendid organisatsiooniliste, majanduslike ja õiguslike sidemete kohta tema ja ta tütarettevõtja vahel, mis tõendaksid, et nad ei moodusta ühte majandusüksust.

51 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb nimelt, et selle eelduse ümberlükkamiseks, mille kohaselt emaettevõtja, kellele kuulub 100% osalus tütarettevõtja aktsia- või osakapitalis, avaldab tegelikult viimase suhtes otsustavat mõju, peab emaettevõtja esitama liidu kohtutele hindamiseks kõik asjaolud organisatsiooniliste, majanduslike ja õiguslike sidemete kohta tema ja ta tütarettevõtja vahel, mis tõendaksid, et nad ei moodusta ühte majandusüksust (vt eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt vs. komisjon, punkt 65).

52 Lisaks tuleb täpsustada, et vastupidi sellele, mida väidavad apellandid, ei vii selle eelduse ümberlükatavust arvestades nimetatud eeldus, mida on igal konkreetsel juhul võimalik ümber lükata kõiki Esimese Astme Kohtu poolt nimetatud asjaolusid kasutades, selleni, et vastutus omistatakse automaatselt emaettevõtjale, kellele kuulub kogu tütarettevõtja aktsia- või osakapital, mis on vastuolus isikliku vastutuse põhimõttega, millel rajaneb liidu konkurentsiõigus.

53 Järelikult tuleb see etteheide tagasi lükata.

54 Mis puudutab teist ja kolmandat etteheidet, et esiteks on Esimese Astme Kohus teinud vea, kuna vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 analüüsitud asjaolud ei võimalda teha järeldust üheainsa majandusüksuse olemasolu kohta, ning teiseks on selle kohtuotsuse punktides 68 ja 69 moonutatud korraldust, mille RQ edastas GQ-le, kuna see ei tõenda, et RQ oli teadlik GQ-le etteheidetavast tegevusest, siis tuleb märkida, et need etteheited tulenevad nimetatud kohtuotsuse asjassepuutuvate lõikude väärast tõlgendamisest.

55 Nimelt ei ole Esimese Astme Kohus esiteks vastupidi apellantide poolt väidetule teinud järeldust majandusüksuse olemasolu kohta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 66 analüüsitud asjaolude põhjal. Ta üksnes leidis, et need asjaolud, mida komisjon on juba vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 262 arvesse võtnud, räägivad ühe majandusüksuse olemasolu kasuks ja ei võimalda seega ümber lükata RQ kohta käivat eeldust.

56 Teiseks ei ole Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 68 ja 69 järeldanud korraldusest, mille RQ GQ-le edastas, et RQ oli kindlasti teadlik GQ-le etteheidetavast õigusvastasest tegevusest, vaid leidis, et hagejate argument, mis kinnitas GQ-le niisuguse korralduse edastamist, oli iseenesest piisav, et tõendada, et RQ avaldas otsustavat mõju GQ poliitikale.

57 Neil asjaoludel tuleb ka teine ja kolmas etteheide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

58 Neljandas etteheites heidavad apellandid Esimese Astme Kohtule sisuliselt ette põhjendamise puudumist, kuna kohus ei esitanud piisavalt põhjendusi, millest tulenevalt

ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 69 leidis, et apellantide kõnealune kinnitus RQ poolt GQ-le antud korralduse kohta oli iseenesest piisav, et tõendada RQ otsustava mõju avaldamist GQ poliitikale.

59 Sellega seoses tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab kohtuotsuse põhjendusest selgelt ja ühemõtteliselt nähtuma Esimese Astme Kohtu arutluskäik, et huvitatud isik mõistaks vastuvõetud otsuse põhjendust ja Euroopa Kohus võiks oma kohtulikku kontrolli teostada (vt 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-202/07 P: France Télécom *vs*. komisjon, EKL 2009, lk I-2369, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

60 Käesolevas asjas märgib Esimese Astme Kohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 69 vaid seda, et teade, milles RQ andis GQ-le pärast GQ tegevuskohas 27. septembril 2002 toimunud kontrolli korralduse lõpetada igasugune tegevus, mis võis endast kujutada konkurentsieeskirjade rikkumist, on ise piisav, et tõendada, et RQ avaldas GQ strateegiale otsustavat mõju, ja seda mitte ainult turul, vaid ka selle õigusvastase tegevuse osas, mis on vaidlusaluse otsuse ese.

61 Selliselt toimides piirdus Esimese Astme Kohus üksnes põhimõttelise kinnitusega, ilma et ta oleks esitanud selgelt ja ühetimõistetavalt põhjuseid, millest tulenevalt ta niisugusele järeldusele jõudis.

62 Sellest tuleneb, et vaidlustatud kohtuotsuses on tehtud põhjendamisviga, kuna Esimese Astme Kohus ei ole esitanud selle järelduse aluseks olevaid põhjendusi.

63 Järelikult on see etteheide on põhjendatud, esimese väite teine osa tuleb ülejäänud osas tagasi lükata.

Esimese väite kolmas osa, et rikutud on õigusnorme ja et nende tõendite hindamisel, mille apellandid esitasid GQ tegevusele RQ poolt otsustava mõju eelduse ümberlükkamiseks, on tehtud põhjendamisvigu

– Poolte argumendid

64 Apellandid esitavad mitu etteheidet järelduste suhtes, mille Esimese Astme Kohus tegi täiendavalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 71–75.

65 Esiteks moonutas Esimese Astme Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 71 asjaolu, et GQ tegevus erines RQ omast, lisaks sellele, et ta ei omistanud vääralt mingit tähtsust RQ katsetele müüa GQ kolmandatele isikutele aastatel 1993–2004. Nimelt on need asjaolud selge tõend RQ huvi puudumise kohta GQ tegevuse vastu.

66 Teiseks, vastupidi vaidlustatud kohtuotsuse punktis 72 esitatud Esimese Astme Kohtu hinnangutele tõendas asjaolu, et RQ juhatuse koosolekute protokollides viidati GQ-le vaid kahel korral kaheksaaastase perioodi jooksul, mis oli kulgenud 1998 ja 2005 aasta vahel, et puudus täielikult RQ mõju ja seotus GQ tegevusega.

67 Kolmandaks puudutas apellantide sõnul RQ ja GQ juhtorganite kattuvus, mida Esimese Astme Kohus täheldas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 73, vaid ühte isikut ja sellel oli seega täiesti marginaalne tähtsus.

68 Neljandaks, vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 lükkas Esimese Astme Kohus ilma analüüsimata vääralt tagasi esiteks asjaolud, mis tõendasid, et vaid GQ juhatajad määrasid kindlaks ja viisid ellu selle äriühingu äristrateegiat, ja teiseks väited, mille kohaselt teave, mille GQ edastas RQ-le, puudutas üksnes GQ finantstulemusi.

69 Viiendaks, mis puudutab GQ ja äriühingu Repsol Italia vahelisi suhteid, siis tegi Esimese Astme Kohus samuti vea, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 75 leidis, et aastaaruannete konsolideerimine, mille viis kontserni tasandil läbi RYPF, kinnitas komisjoni väidet, kuigi mitteainuõiguslik agendileping GQ ja selle äriühingu vahel tõendas GQ ärilist iseseisvust.

70 Komisjon väidab, et apellandid ei tõendanud eriliste asjaolude olemasolu, mis võiks ümber lükata emaettevõtja otsustava mõju avaldamise oma tütarettevõtja suhtes, ning Esimese Astme Kohus jättis vääralt selle asjaolu analüüsimata või moonutas seda. Apellantide sellekohased argumendid on väga üldised ja põhjendamatud.

– Euroopa Kohtu hinnang

71 Kõigepealt tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleneb EÜ artiklist 225 ja Euroopa Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust, et ainult Esimese Astme Kohus on pädev ühelt poolt fakte tuvastama, välja arvatud juhul, kui tema poolt tuvastatu sisuline ebaõigsus tuleneb temale esitatud toimikumaterjalidest, ja teiselt poolt fakte hindama. Kui Esimese Astme Kohus on faktid tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohus vastavalt EÜ artiklile 225 pädev kontrollima nende faktide õiguslikku kvalifikatsiooni ja Esimese Astme Kohtu poolt neist tuletatud õiguslikke tagajärgi (vt eelkõige 6. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-551/03 P: General Motors *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-3173, punkt 51; 22. mai 2008. aasta otsus kohtuasjas C-266/06 P: Evonik Degussa *vs.* komisjon, punkt 72, ja 3. septembri

2009. aasta otsus kohtuasjas C-535/06 P: Moser Baer India *vs*. nõukogu, EKL 2009, lk I-7051, punkt 31).

72 Seega puudub Euroopa Kohtul pädevus tuvastada fakte ja põhimõtteliselt uurida tõendeid, mis Esimese Astme Kohus on nende faktide aluseks võtnud. Juhul kui need tõendid on saadud õiguspäraselt, kui on järgitud õiguse üldpõhimõtteid ning tõendamiskohustust ja tõendite kogumist puudutavaid menetlusnorme, on üksnes Esimese Astme Kohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõenduslikku jõudu. Järelikult ei kujuta see hindamine – välja arvatud juhul, kui tõendeid on moonutatud – endast apellatsioonimenetluses Euroopa Kohtu kontrollile alluvat õigusküsimust (eespool viidatud kohtuotsus General Motors *vs*. komisjon, punkt 52; 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-113/04 P: Technische Unie *vs*. komisjon, EKL 2006, lk I-8831, punkt 83, ja 31. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-103/07 P: Angelidis *vs*. parlament, punkt 46).

73 Mis puudutab kõigepealt etteheiteid, et esiteks on vaidlustatud kohtuotsuse punktis 71 väidetavalt moonutatud asjaolu, et GQ viis juba enne RQ kontserniga ühinemist läbi RQ-st erinevaid tegevusi, ja RQ katseid müüa GQ aastatel 1993–2004 ning teiseks et selle kohtuotsuse punktides 72, 73 ja 75 analüüsitud asjaolud on õiguslikult valesti kvalifitseeritud, siis tuleb käesolevas asjas tõdeda, et nende etteheidetega soovivad apellandid üksnes seada kahtluse alla Esimese Astme Kohtu poolt nendele tõenditele antud hinnangu, vaidlustades õigusliku jõu, mille see kohus andis asjaoludele, mida ta oma analüüsis arvesse võttis.

74 Kuna apellandid ei tugine tegelikult nende faktiliste asjaolude moonutamisele, millele Esimese Astme Kohus tugines kõnealustele järeldustele jõudmiseks, ega nende asjaolude õiguslikul kvalifitseerimisel tehtud veale, siis tuleb käesoleva kohtuotsuse punktides 71 ja 72 viidatud kohtupraktikat arvestades need etteheited selles kontekstis vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

75 Mis puudutab seejärel etteheidet, millega apellandid soovivad tõendada, et Esimese Astme Kohtu arutluskäik on ebapiisav või isegi vastuoluline, ning seda, et kohus

on rikkunud õigusnormi vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduste selles osas, mis puudutab nende tõendite tagasilükkamist, mille hagejad esitasid tõendamaks GQ ärilist ja tegevuslikku sõltumatust RQ-st, siis tuleb märkida, et vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74 ei uurinud Esimese Astme Kohus neid tõendeid sisuliselt, vaid lükkas hagejate argumendid tagasi eelnevalt vaidlustatud kohtuotsuses viidatud kohtupraktikale tuginedes.

76 Tuleb siiski tõdeda, et nimetatud kohtuotsuse punktides 58–60 mainitud kohtupraktikas ei esitata kaugeltki mitte asjaolusid, mis niisugused argumendid ilma nende konkreetset analüüsi läbi viimata ümber lükkavad, vaid kohustab tegelikult Esimese Astme Kohut – nagu ta ise selle kohtuotsuse punktis 65 märkis – hindama kõiki tõendeid RQ ja GQ vaheliste organisatsiooniliste, majanduslike ja õiguslike sidemete kohta, mis tõendaksid, et viimati nimetatu tegutses oma emaettevõtjast sõltumatult ja et need kaks äriühingut ei moodusta seega ühte majandusüksust.

77 Niisugune kontroll on eriti oluline, kuna – nagu nähtub Euroopa Kohtu praktikast – GQ sõltumatus oma äristrateegia elluviimisel on osa asjassepuutuvatest teguritest, mis võimaldavad apellantidel ümber lükata eelduse, et RQ avaldab GQ tegevusele otsustavat mõju, ning nende tegurite iseloom ning tähtsus võivad sõltuvalt igast konkreetsest juhtumist olla erinevad (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punktid 73 ja 74).

78 Esimese Astme Kohus oli seega kohustatud arvesse võtma ja konkreetselt analüüsima tõendeid, mille hagejad talle esitasid tõendamaks, et GQ on oma äristrateegia elluviimisel sõltumatu, et kontrollida, kas komisjon oli teinud hindamisvea, kuna ta leidis, et nende tõenditega ei saa käesolevas asjas näidata, et see tütarettevõtja ei moodustanud RQ-ga ühte majandusüksust.

79 Eelnevast tuleneb, et nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 51, rikkus Esimese Astme Kohus õigusnormi, kui ta kinnitas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 74, et niisuguse sõltumatuse tõendamiseks esitatud argumentidega ei saa „eespool osutatud kohtupraktikat arvestades" nõustuda, jättes hagejate tõendid konkreetselt analüüsimata.

80 Seega on kõnealune etteheide vastuvõetav, esimese väite kolmas osa tuleb ülejäänud osas tagasi lükata.

*Teine väide, mis tuleneb õigusnormi rikkumistest seoses vastutuse omistamisega RYPF-ile EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise eest, mille pani toime GQ*

– Poolte argumendid

81 Teises väites kinnitavad apellandid, et Esimese Astme Kohus rikkus õigusnorme, kui ta laiendas rikkumise toime pannud tütarettevõtja vastutust automaatselt äriühingule, kes on niisuguse kontserni eesotsas, kuhu see tütarettevõtja kuulub.

82 Nii otsustades pidas Esimese Astme Kohus RYPF-i vastutavaks selle eest, et RQ ei suutnud ümber lükata oma vastutust GQ tegevuse eest. Sellest tuleneb, et tütarettevõtja rikkumiste eest peetakse alati vastutavaks kontserni eesotsas olevat emaettevõtjat, kellele see tütarettevõtja kuulub, ilma et võetaks arvesse juhtumi konkreetseid asjaolusid ja eelkõige seda, kui palju on emaettevõtja ja tütarettevõtja vahel teisi tütarettevõtjaid, milline on nende tütarettevõtjate ja nende tegevuse laad ning kuidas need on omavahel majanduslikult ja õiguslikult seotud.

83 Komisjon on arvamusel, et Esimese Astme Kohtu hiljutine kohtupraktika kinnitab, et tütarettevõtjale otsustava mõju avaldamise eeldus kehtib kontserni eesotsas oleva äriühingu suhtes, isegi kui tema kontroll selle tütarettevõtja üle on „kauge" ja „kaudne".

– Euroopa Kohtu hinnang

84 Käesolevale väitele vastamiseks tuleb kindlaks teha, kas – ja vajaduse korral ka see, millistel tingimustel – komisjon võib omistada kontserni eesotsas olevale äriühingule (edaspidi „valdusühing"), antud juhul RYPF, solidaarvastutuse liidu õigusnormide rikkumise eest, mille on toime pannud äriühing, antud juhul GQ, kelle kogu kapital kuulub sama kontserni vahepealsele äriühingule, antud juhul RQ, kelle üle omakorda omab 100-protsendilist kontrolli valdusühing.

85 Sellega seoses tuleb märkida, et vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktides 34–38 meenutatud väljakujunenud kohtupraktikale võib komisjon teatavatel tingimustel teha otsuse trahvi määramise kohta liidu konkurentsiõiguse rikkumise eest äriühingule, ilma et tuleks kindlaks teha tema otsene seotus selle rikkumisega, eelkõige juhul, kui tütarettevõtja – olgugi et tal on eraldiseisev õigusvõime – ei otsusta oma tegutsemise üle turul sõltumatult, vaid täidab peamiselt emaettevõtja poolt talle antud juhiseid.

86 Neid kaalutlusi arvestades ei saa seega olla välistatud, et valdusühingut võidakse pidada solidaarselt vastutavaks liidu konkurentsiõiguse rikkumiste eest, mille on toime pannud kontserni tütarettevõtja, kelle aktsia- või osakapitali ei kuulu talle otseselt, tingimusel et see valdusühing avaldab sellele tütarettevõtjale otsustavat mõju ja seda ka siis, kui ta avaldab niisugust mõju kaudselt, läbi vahepealse tütarettevõtja. Nii on see eelkõige siis, kui tütarettevõtja ei määra oma tegevust turul kindlaks sõltumatult,

arvestades seda vahepealset äriühingut, kes samuti ei tegutse turul sõltumatult, vaid täidab peamiselt talle valdusühingu antud juhiseid.

87 Nimelt kuuluvad sellises olukorras kontserni valdusühing, vahepealne äriühing ja viimane tütarettevõtja samasse majandusüksusesse ja kujutavad endast seega ühte ettevõtjat liidu konkurentsiõiguse tähenduses.

88 Sellest tuleneb, et nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 62 ja 63, konkreetsel juhul, kui valdusühingule kuulub 100% osalus vahepealse äriühingu kapitalis, kellele omakorda kuulub 100% osalus liidu konkurentsieeskirjade rikkumise toime pannud kontserni kuuluva tütarettevõtja kapitalis, kehtib ümberlükatav eeldus, et valdusühing avaldab otsustavat mõju vahepealse äriühingu tegevusele, ning kaudselt, viimase kaudu ka nimetatud tütarettevõtja tegevusele.

89 Järelikult on komisjonil selles konkreetses olukorras õigus kohustada valdusühingut solidaarselt maksma kontserni viimasele tütarettevõtjale määratud trahvi, välja arvatud juhul, kui valdusühing lükkab selle eelduse ümber, tõendades, et vahepealne äriühing või nimetatud tütarettevõtja tegutsevad turul sõltumatult (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Stora Kopparbergs Bergslags *vs.* komisjon, punkt 29, ja eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punkt 61).

90 Eelnevast tuleneb, et Esimese Astme Kohus ei ole õigusnormi rikkunud, kui ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 81 otsustas, et vastutuse eeldamine ühe äriühingu poolt teise äriühingu kogu kapitali omamise põhjal ei kehti ainult juhul, kui emaettevõtja ja tütarettevõtja on omavahel otseselt seotud, vaid ka juhul, nagu käesolevaski kohtuasjas, kui need seosed on kaudsed, arvestades vahepealset äriühingut. Järelikult tegi Esimese Astme Kohus õigesti, kui ta nimetatud kohtuotsuse punktides 64 ja 80

sisuliselt leidis, et hagejaid võib pidada solidaarselt vastutavaks eelkõige põhjusel, et RQ-le kuulub GQ-s 100% osalus ning RYPF-ile RQ-s 100% osalus.

91 Seega tuleb apellatsioonkaebuse teine väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

92 Kõigest eeltoodust tuleneb, et vaidlustatud kohtuotsus tuleb tühistada osas, milles lükatakse tagasi hagejate nõue, milles palutakse tühistada vaidlusalune otsus, kuna esiteks Esimese Astme Kohus ei ole esitanud põhjendusi, millele tugineb järeldus, et RQ teade, milles anti GQ-le korraldus lõpetada igasugune tegevus, mis võib endast kujutada konkurentsieeskirjade rikkumist, oli ise piisav, et tõendada, et RQ avaldas GQ strateegiale otsustavat mõju, ja seda mitte ainult turul, vaid ka GQ õigusvastase tegevuse osas, mis on vaidlusaluse otsuse ese, ning kuna teiseks Esimese Astme Kohus jättis konkreetselt analüüsimata asjaolud, mille hagejad esitasid selleks, et tõendada, et GQ oli oma äristrateegia kindlaksmääramisel ja ellurakendamisel sõltumatu.

93 Ülejäänud osas tuleb apellatsioonkaebus tagasi lükata.

**Hagi Esimese Astme Kohtus**

94 Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu teise lause kohaselt võib Euroopa Kohus Esimese Astme Kohtu otsuse tühistamise korral teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium seda lubab. Käesolevas asjas on see nii.

*Poolte argumendid*

95 Esiteks väidavad apellandid, et RQ andis 22. oktoobril 2002 pärast kontrolli, mis toimus GQ tegevuskohas 27. septembril 2002, kõigile tema kontserni kuuluvatele äriühingutele korralduse lõpetada igasugune tegevus, mis võib kätkeda liidu konkurentsieeskirjade rikkumist.

96 Niisugune asjaolu tõendab, et RQ ja RYPF ei osalenud GQ-le etteheidetavas õigusvastases tegevuses, nad ei olnud ühenduses ühegi kõnealuses kartellis osaleva ettevõtjaga, ei osalenud ei kartelli otsuste väljatöötamises ega nende rakendamises ega ka nende elluviimise kontrollimisel, teised ettevõtjad ei teavitanud neid asjassepuutuvatest asjaoludest ning viimaseks ei teavitanud neid sellest tegevusest ka GQ.

97 Teiseks väidavad apellandid, et RYPF ja RQ esitasid komisjonile kohtueelses menetluses hulga dokumente, et lükata ümber nende kõnesolevat tegevust puudutava vastutuse eeldus, esitades tõendi GQ ärilise ja tegevusliku sõltumatuse kohta. Kuid komisjon on neid tõendeid valesti hinnanud või hoopis tähelepanuta jätnud.

98 Eelkõige tegi komisjon ilmse vea nende sisuliste tõendite hindamisel, mille kohaselt oli GQ turul tegutsemisel täiesti sõltumatu, kuna selle äriühingu juhtidele olid täielikult delegeeritud kõik volitused juhtimis-, haldamis- ja administratiivsete ülesannete täitmiseks. Lisaks ei märkinud komisjon ka seda, et GQ poolt RQ-le edastatud teave piirdus tulemustest aruandmisega, arvestades eelarvet ja strateegia- või äriplaane, mille määrasid kindlaks GQ juhid.

99 Komisjon väidab omalt poolt, et hagejad ei ole suutnud ümber lükata RQ vastutuse eeldust.

*Euroopa Kohtu hinnang*

100 Kõnealuste etteheidete uurimiseks tuleb kindlaks teha, kas komisjon tegi hindamisvea, kui ta ei asunud esiteks seisukohale, et RQ poolt GQ-le antud korraldus tõendab, et RQ ei olnud asjaomasest rikkumisest teadlik ega osalenud selles rikkumises ega õhutanud oma tütarettevõtjat seda toime panema, ning teiseks, et tõendid, mis esitati GQ juhatajate sõltumatuse kohta selle äriühingu äristrateegia kindlaksmääramisel ja elluviimisel, kinnitavad, et ta otsustas oma tegevuse üle turul sõltumatult.

101 Mis puudutab esiteks RQ korraldust GQ-le, siis tuleb sellega seoses märkida, et nagu nähtub toimikust, oli tegemist üldise korraldusega, mis oli mõeldud mitte ainult GQ-le, vaid kõigile kontserni äriühingutele ning see anti kaks ja pool aastat pärast GQ-le etteheidetava konkurentsivastase tegevuse lõpetamist.

102 Need asjaolud räägivad tõepoolest selle kasuks, et GQ-le etteheidetavast rikkumisest ei teatud, et selles ei osaletud ega õhutatud seda toime panema. Siiski, vastupidi apellantide poolt väidetule ei anna komisjonile õigust emaettevõtjale trahvi määrata mitte see, et viimane õhutas oma tütarettevõtjat toime panema liidu konkurentsieeskirjade rikkumist, ega see, et ta oli otseselt seotud niisuguse tütarettevõtja toime pandud rikkumisega, vaid asjaolu, et need kaks äriühingut moodustavad sama majandusüksuse ja kujutavad endast seega ühte ettevõtjat EÜ artikli 81 tähenduses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Akzo Nobel jt *vs.* komisjon, punktid 59 ja 77).

103 Seega tuleb tõdeda, et käesolevas asjas ei tõenda pelk asjaolu, et RQ sai rikkumisest teada alles pärast GQ tegevuskohas 27. septembril 2002 toimunud kontrolli ja teiseks et ta ei osalenud otseselt selles rikkumises ega õhutanud seda toime panema, et need kaks äriühingut ei moodusta sama majandusüksust. Seega ei ole selline asjaolu piisav, et lükata ümber eeldust, et RQ avaldab tegelikult GQ tegevusele otsustavat mõju.

104 Mis puudutab teiseks GQ juhtide väidetavat sõltumatust selle äriühingu äristrateegia kindlaksmääramisel ja elluviimisel, siis olgu märgitud, et apellantide sellekohased asjaolud ei tõenda, et GQ määras oma tegutsemise turul kindlaks sõltumatult ja seega et ta ei moodustanud RQ-ga majandusüksust. Nimelt, kuigi teatavad apellantide esitatud dokumendid tõendavad, et arvukad GQ haldamis-, juhtimis- ja administratiivsed ülesanded olid delegeeritud GQ juhtidele, siis muud toimikumaterjalid toovad seevastu esile selle, et RQ sekkus oluliselt mitmesse GQ äristrateegia ja -poliitika aspekti.

105 Selles küsimuses tuleb viidata kõigepealt RQ juhatuse sekretäri 7. juuni 2005. aasta tõendile, mis sisaldab väljavõtteid mitmest selle äriühingu aastatel 1998–2005 koostatud juhatuse protokollist. Sellest dokumendist nähtub, et RQ juhatus sekkus aastatel 1998–2000 märkimisväärselt teatavatesse GQ poliitika peamistesse aspektidesse ja muu hulgas selleks, et anda luba 17. aprillil 1998 GQ-le äriühingus Silquímica SA kuuluva osaluse müügiks ning 28. jaanuaril 1999 GQ kinnisvara müügiks.

106 Seejärel tuleb nentida, et käesolevas asjas – nagu komisjon märkis vaidlusaluse otsuse põhjenduste punktis 262, ilma et apellandid oleksid selles osas tegelikult vastu vaielnud – oli RQ poolt nimetatud GQ ühine juhataja tema püsivast käitumisest tulenevalt nende kahe äriühingu vaheline kontaktisik, kelle kaudu esitati RQ-le teavet müügi, toomise ja finantstulemuste kohta.

107 Viimaseks, mis puudutab veel GQ ja RQ juhatajate vahelist infovahetust, siis apellantide kinnitatud asjaolu, et edastati teavet strateegia- ja äriplaanide täitmise staadiumi kohta, kujutab endast täiendavat tõendit kontrolli kohta, mida RQ viis läbi GQ juhatajate väljatöötatud ja täidetud otsuste suhtes.

108 Selles kontekstis ei oma seevastu mingit tähtsust asjaolu, et teatav osa sellest teabest puudutas finantstulemusi, arvestades GQ aastaeelarvet, kuna iga emaettevõtja on kohustatud kontserni tasandil aastaaruanded konsolideerima.

109 Neid kaalutlusi arvestades tuleb järeldada, et komisjon ei teinud ilmset hindamisviga, kui ta leidis, et asjaolud, mille apellandid esitasid esiteks seoses sellega, et RQ ei olnud asjaomasest rikkumisest teadlik, ei osalenud selles rikkumises ega õhutanud oma tütarettevõtjat rikkumist toime panema, ning teiseks et GQ äristrateegia kindlaksmääramise ja elluviimise kord, mida on arvesse võetud koos muude asjassepuutuvate toimikumaterjalidega, ei tõenda, et GQ otsustas oma tegevuse üle turul sõltumatult, ja ei võimalda seega lükata ümber eeldust, mille kohaselt RQ avaldas otsustavat mõju GQ tegevusele.

110 Järelikult tuleb tagasi lükata etteheited, mille apellandid sellega seoses oma tühistamishagi põhjendamiseks esitasid.

111 Seega tuleb tühistamishagi jätta rahuldamata.

**Kohtukulud**

112 Kodukorra artikli 122 esimene lõik sätestab, et kui apellatsioonkaebus on põhjendatud ja Euroopa Kohus teeb ise kohtuasjas lõpliku otsuse, otsustab ta kohtukulude jaotuse.

113 Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt, mida sama kodukorra artikli 118 alusel kohaldatakse apellatsioonkaebuste suhtes, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kodukorra artikli 69 lõike 3 esimese lõigu kohaselt võib aga Euroopa Kohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda.

114 Kuna käesolevas asjas on enamik apellantide apellatsioonkaebuses esitatud nõudeid rahuldatud, kuid on oma tühistamishagi raames kohtuvaidluse kaotanud, tuleb poolte käesoleva menetlusega seotud kohtukulud jätta nende endi kanda ja jätta kõik esimese kohtuastme menetlusega seotud kulud apellantide kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 18. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-85/06: General Química jt *vs.* komisjon osas, milles selles jäeti rahuldamata General Química SA, Repsol Química SA ja Repsol YPF SA hagi, milles paluti tühistada komisjoni 21. detsembri 2005. aasta otsus 2006/902/EÜ EÜ asutamislepingu artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta äriühingute Flexsys NV, Bayer AG, Crompton Manufacturing Company Inc. (endine Uniroyal Chemical Company Inc.), Crompton Europe Ltd, Chemtura Corporation (endine Crompton Corporation), General Química SA, Repsol Química SA ja Repsol YPF SA**

**suhtes (juhtum COMP/F/C.38.443 – Kummikemikaalid), kuna esiteks Esimese Astme Kohus ei ole esitanud põhjendusi, millele tugineb järeldus, et Repsol Química SA teade, milles anti General Química SA-le korraldus lõpetada igasugune tegevus, mis võib endast kujutada konkurentsieeskirjade rikkumist, oli ise piisav, et tõendada, et Repsol Química SA avaldas General Química SA poliitikale otsustavat mõju ja seda mitte ainult turul, vaid ka General Química SA õigusvastase tegevuse osas, mis on otsuse 2006/902 ese, ja kuna teiseks Esimese Astme Kohus jättis konkreetselt analüüsimata asjaolud, mille General Química SA, Repsol Química SA ja Repsol YPF SA esitasid selleks, et tõendada, et General Química SA oli oma äristrateegia kindlaksmääramisel ja ellurakendamisel sõltumatu.**

**2. Jätta apellatsioonkaebus ülejäänud osas rahuldamata.**

**3. Jätta General Química SA, Repsol Química SA ja Repsol YPF SA poolt Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtule esitatud hagi rahuldamata.**

**4. Jätta käesoleva kohtuastme kulud poolte endi kanda ning mõista äriühingutelt General Química SA, Repsol Química SA ja Repsol YPF SA välja kõik esimese kohtuastme kulud.**

Allkirjad